

Baratzeko mikoak

ANUNTXI ARANA
ANTROPOLOGOA

Hamaika ikusi ditu ARGIAk bere mendean, kolore guztietakoak. Gogora etorritako batzuk dira ondoko hauek, subjektiboak eta heterogeneoak, ilustrazio gabeko entsalada.

Sortu zenetik ARGIAren xedea izan da euskara “noranahiko” egitea, etxeko eta munduko berrien ekarlea. Mendeurrena kari, Baionan hizkuntzaren egoeraz egin zen bilkuran, politikari batek zintzoki azaldu zuen frantsesez eginez gero hobeto adieraz zezakeen esan nahi zuena. Ez da lehen aldiz holakorik entzuten eta larri uzten nau, hala bada zertan demonio ari garen.

Ez da euskara bakarrik ARGIArena. *Zerukoa* zenean, emakumeek lan garrantzitsua egiten zuten han, eta lurtar egin ondoan leku handiagoa hartuz joan dira. Sail guztietan gizon-emazteen arteko oreka seriooki bilatu du eta, gaur egunean, inor ez liteke hortaz arrangura izan, feminismoan txapelduna da, mugimenduko joera desberdinetan.

Politika politikarian, une zailak pasatu zituen. ETaren azken urte luzeetan hartu zuen jarrera independentea ez zioten denek errespetatu, eta arbuio gogorrak jasan behar izan zituen. Orain, inork ukatuko al du orduan ere zuzen zebilela? Garain hartan, eta berdin geroago, abertzaleen armak isildu direnean, elkartasuna erakutsi die beti kartzelan daudenei, haien eskubideak erreibindikatzen ditu eta ozenki aldarrikatzen

Politika politikarian, une zailak pasatu zituen. ETaren azken urte luzeetan hartu zuen jarrera independentea ez zioten denek errespetatu, eta arbuio gogorrak jasan behar izan zituen

errotiko injustizia dela estatuak gustuko ez dituen subditoak salbuespeneko lege-di errepresiboen pean atxikitzea.

Bitartean, terminologia politikoan funtsezko hitz baten aldaketa gertatu da. “Euskal Herria” (kultura arloko terminoa) arlo politiko-administratibora pasatu da eta “Euskadi” ordezkatu du, hau da, zazpi probintziak osatzen duten euskaldunen aberriaren izena –superabertzale batzuek sei probintziatarako murriztu zuten, baina ideiak ez zuen luzaz iraun-. Alabaina, autonomia lortu eta zatiketa administratiboa onartutakoan, jeltzaleek beren feudoko hiru probintziak “Euskadi” deitzen hasi zirenetik, zokoratua gelditu da Etxahun Iruriren “gaixo ama Euskadi”. Normala al da izenen esanahia horrela aldatzea? Eta komeni al da horretara makurtzea?

Benoa, zorionak opatzeko aldia dugu eta, antzinako (betidaniko...) modua

erabiliko dut: “Eguberri eta Urteberri on!”; nahiz aspaldi honetan progresiak “Zorionak eta urte berri on” nahiago duen, laikotasuna helburu, naski. Denak dira eskertzekoak, baina solstizioa baldin bada kontua, egokiagoa dateke abenduko Eguberri urtarrileko Urteberri baino. Lehenaren arrabesta da bigarrena, eta biek gomutatzen dute urte batetik besterako iragatea.

Orobat erligiotik urruntzearen, Olenzero batzuek ez dute aditu nahi Jesus jaio dela. Tximiniatik sartzen den batekin eske egitea erligio (paganoa) ez baitlitzan. Elizak bere aldetik, monoteismoa helburu, ez du holako idolatren usainik onartzen. Denbora txarrak sinkretismo-rako. Eta kultura bakoitzak bere besta eta data kutunak baititu, elkar aditzen ez badugu, ez Olentzerorik, ez Urteberririk eta ez ezer.

Gastronomia geldituko zaigu. Azken hamalau urteetan *Lurrama* dugu azaroan, *Euskal Herriko etxaldea*. Lehenengo afixetan behi-txerri-ardi-oiloak azaltzen ziren, plater baten gainean zerbitzatuak; aurtengoan, entsalada-tomate-piper-beterraba-kuiatxo... Hori bai minestronea ona! ARGIAren *Bizi Baratzetik* harakoa ematen du. Salbu indabarik ez duela. Mihi prestuek diotenez, lekari txanda datorren urtean izango da, eta gure sukaldari bikainek menu proteinikoa eskainiko digute, denok sano bon-bon egin dezagun. ●